

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/19/2024
Identifikačné číslo spisu:	3122010046
Dátum vydania rozhodnutia:	20.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3122010046.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 20. marca 2024 v Bratislave v trestnej veci obvinenej H. Y. pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. g), ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. f) Trestného zákona a iné, o dovolaní ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky podanom proti trestnému rozkazu Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, zo 17. januára 2022 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku dovolanie ministersky spravodlivosti Slovenskej republiky o d
m i e t a .

Odôvodnenie

Trestným rozkazom Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, zo 17. januára 2022 bola obvinená H. Y. uznaná za vinnú zo spáchania zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. g), ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. f) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e), písm. f) Trestného zákona, ktorého sa dopustila na skutkovom základe, že

dňa 12. novembra 2021 v čase medzi 16.30 hod. až 16.45 hod. v U., na ulici D. XB v byte č. XX vzala poškodenému N. H., nar. XX. Z. XXXX, trvale bytom U., z peňaženky hotovosť vo výške 20 Eur, pričom vek poškodeného poznala a vedela, že je imobilnou osobou odkázanou na invalidný vozík, pretože ho viackrát v minulosti navštívila, pričom dňa 16. januára 2021 jej bola rozhodnutím Obvodného oddelenia PZ Trenčín číslo 13009679 uložená bloková pokuta pre priestupok proti majetku za drobnú krádež podľa § 50 odsek 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a rozhodnutím Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 1T/22/2021, z 11. marca 2021 bola právoplatne odsúdená pre zločin krádeže podľa § 212 odsek 1 písmeno g), odsek 3 písmeno f) Trestného zákona s poukazom na § 139 odsek 1 písmeno e), písmeno f) Trestného zákona.

Za to bol menovanej uložený podľa § 212 ods. 3, § 38 ods. 2, ods. 3, ods. 8, § 37 písm. m), § 36 písm. l), písm. n) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky; pričom na výkon trestu

odňatia slobody bola podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradená do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku súd uložil obvinenej povinnosť uhradiť poškodenému N. H. škodu vo výške 20 eur.

Proti trestnému rozkazu Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, zo 17. januára 2022 podala ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky dovolanie na podnet opatrovníčky V. H., a to v prospech obvinenej H. Y.Á. s poukazom na údajné naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu].

Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky v dovolaní nasledovne argumentovala:

„Preštudovaním trestného spisu bolo zistené, že v lustrácii databázy súdov zo 14. januára 2022 (č. I. 55) je uvedené, že na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 35Ps/13/2020, sa viedlo konanie vo veci spôsobilosti na právne úkony u obv. H. Y. a tento návrh bol podaný na okresný súd už 14. októbra 2020.

V predmetnej veci bolo zistené, že o návrhu Fakultnej nemocnice Trenčín o obmedzení spôsobilosti na právne úkony H. Y. Okresný súd Trenčín rozsudkom, sp. zn. 35Ps/13/2020, z 13. júla 2022, právoplatným dňa 21. júla 2022 rozhodol, že H. Y. sa obmedzuje spôsobilosť na právne úkony tak, že nie je spôsobilá nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, akýmkoľvek spôsobom ho zaťažovať, spísať závet, preberať dôchodok, respektíve iné dávky alebo finančnú hotovosť, hospodáriť s finančnou hotovosťou nad sumu 30 eur mesačne, nie je spôsobilá uzatvárať kúpne zmluvy, zmluvy o pôžičke a úvere, darovacie zmluvy, zámenné zmluvy, ručiť v akýchkoľvek finančných transakciách, podpisovať akékoľvek zmenky a šeky, nie je spôsobilá konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, finančnými inštitúciami, nie je spôsobilá rozhodovať o akejkoľvek zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Podľa § 37 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku po vznesení obvinenia musí mať obvinený obhajcu už v prípravnom konaní, ak je pozbavený spôsobilosti na právne úkony, alebo jeho spôsobilosť na právne úkony je obmedzená.

Rozsudok Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 35Ps/13/2020, bol vydaný 13. júla 2022 a právoplatnosť nadobudol 21. júl 2022 po vydaní trestného rozkazu Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, zo 17. januára 2022, právoplatný 8. februára 2022, teda dôvod povinnej obhajoby z dôvodu podľa § 37 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku v tom čase ešte nebol naplnený. Avšak konanie o obmedzení spôsobilosti sa na Okresnom súde Trenčín viedlo už od 14. októbra 2020.

Podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku obvinený mať obhajcu aj vtedy, ak to považuje súd a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt za nevyhnutné najmä preto, že majú pochybnosť o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať.

Je zrejmé, že dôvod pochybnosti nemusí byť vždy zjavný, preto riadnej aplikácii inštitútu povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku zodpovedá povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdov ex offio prihliadať na informácie, okolnosti a tiež spôsob, akým obvinený (pri samoobhajobe) uplatňuje a využíva svoje práva, a to v každom štádiu konania.

Od páchatel'a trestného činu, u ktorého sú dôvodné pochybnosti o jeho duševnom zdraví, nemožno reálne očakávať, že je a bude schopný náležite realizovať svoje právo na obhajobu. Preto je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaručiť mu riadny a spravodlivý proces dôsledným rešpektovaním ustanovenia § 37 ods. 2 Trestného poriadku. Ak tak policajt, prokurátor alebo súd nepostupujú už od zistenia okolností svedčiacich o dôvodoch povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku, porušujú zásadným spôsobom nielen právo obvineného na obhajobu, ale aj zásadu „rovnosti zbraní“, ktorý musí byť v každom štádiu trestného konania dodržaná a v konaní realizovaná (R 20/2011).

Z obsahu trestného spisu vyplýva, že do zápisnice o výsluchu uskutočnenom v rámci prípravného konania 13. novembra 2021 (č. I. 13) obvinená uviedla, že je poberateľkou invalidného dôchodku, základné školské vzdelanie ZŠ Skalka nad Váhom, a potom navštevovala špeciálnu ZŠ - Trenčianska Teplá. Táto skutočnosť sama o sebe mohla vyvolať už pochybnosť o tom, či je obvinená skutočne schopná obhajovať sa v konaní sama.

Pochybnosť o spôsobilosti obvinenej H. Y. náležite sa obhajovať mala u konajúcej sudkyňi vo veci, sp. zn. 2T/3/2022, vzniknúť riadnym oboznámením sa s lustráciou na č. I. 54-55 zo 14. januára 2022, a následným oboznámením sa so spisom, sp. zn. 35Ps/13/2020, a to ešte pred vydaním trestného

rozkazu.

Vydanie trestného rozkazu v čase, kedy sa na tom istom súde viedlo konanie o obmedzení spôsobilosti obvinenej na právne úkony, je minimálne porušením § 37 ods. 2 Trestného poriadku. V čase vydania trestného rozkazu ešte síce neexistovala prekážka jeho vydania podľa § 357 ods. 7 písm. a) Trestného poriadku, rovnako tak ani žiadne ustanovenie neprikazuje súdu počkať na skončenie konania o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, avšak toto konanie malo pre súd vo veci, sp. zn. 2T/3/2022, znamenať skutočnosť odôvodňujúcu pochybnosť o spôsobilosti obvinenej sa sama obhajovať. Je nevyhnutné, aby obvinená na uplatnenie svojho práva na obhajobu mala obhajcu aj v tých prípadoch, keď sú pochybnosti o jej spôsobilosti náležite sa obhajovať.

Zásada práva na obhajobu vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku je zásadou ústavnou (čl. 50 ods. 3 Ústavy SR) ako aj Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a vzťahuje sa na celé trestné konanie. Jej zabezpečenie je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní ako aj súdu, keďže právo na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia. Tým, že súd obv. H. Y. neustanovil obhajcu podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku, ale namiesto toho vydal trestný rozkaz, došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Navrhujeme preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky:

- 1) podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že trestným rozkazom Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, zo 17. januára 2022, právoplatným 8. februára 2022, bol porušený zákon v ustanovení § 37 ods. 2 Trestného poriadku v neprospech obv. H. Y.,
- 2) podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil trestný rozkaz Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, zo 17. januára 2022, právoplatným 8. februára 2022, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad,
- 3) podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Trenčín prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol".

K dovolaniu sa obvinená prostredníctvom obhajkyne takto vyjadrila.

„Ministerka spravodlivosti 19. septembra 2023 podala dovolanie v prospech odsúdenej podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku v trestnej veci Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, na podnet p. H. proti trestnému rozkazu Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, zo 17. januára 2022 právoplatnému 8. februára 2022 z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože týmto rozhodnutím bol porušený zákon v neprospech odsúdenej v ustanovení § 37 ods. 2 Trestného poriadku, s poukazom na skutočnosť, že v čase trestného konania bolo na totožnom súde vedené aj konanie vo veci obmedzenia spôsobilosti odsúdenej na právne úkony pod sp. zn. 35Ps/13/2020, čo bolo zistené lustráciou databázy súdov obsiahnutej v trestnom spise a zároveň bolo už v prípravnom konaní zo zápisnice o výsluchu odsúdenej zistené, že je poberateľkou invalidného dôchodku a v minulosti táto navštevovala špeciálnu ZŠ v Trenčianskej Teplej, pričom tieto skutočnosti samé o sebe mali vyvolať pochybnosti OČTK a súdu o tom, či je odsúdená skutočne schopná obhajovať sa v konaní sama a napriek týmto skutočnostiam nemala odsúdená v konaní obhajcu, čím bolo porušené jej právo na obhajobu.

Po vykonaní porady s odsúdenou v ÚVTOS Nitra dňa 23. novembra 2023 obhajca uvádza, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s obsahom dovolania podaného ministerskou spravodlivosťou, a to tak čo do skutkových ako aj právnych dôvodov.

Odsúdená navštevovala v minulosti špeciálnu základnú školu, je poberateľkou invalidného dôchodku, pričom napriek svojmu veku nevie riadne písať (je schopná sa podpísať) a má veľké ťažkosti s čítaním a porozumením čítaného textu, pričom tieto skutočnosti museli byť OČTK zrejmé už v prípravnom konaní pri vykonávaní výsluchov odsúdenej, a to aj za predpokladu, keby OČTK nedisponovali informáciami o návšteve špeciálnej školy odsúdenou a poberaní invalidného dôchodku, ktorými však v danom prípade OČTK disponovali. Je preto nepochopiteľné, že vzhľadom na všetky tieto skutočnosti OČTK a súd nenadobudli pochybnosti o spôsobilosti odsúdenej sa obhajovať a nemali za to, že je odsúdenej potrebné ustanoviť v trestnom konaní obhajcu. Vzhľadom na duševný stav odsúdenej táto bez obhajcu nebola schopná v trestnom konaní uplatňovať náležite svoje práva, a teda došlo k zásadnému porušeniu jej práva na obhajobu.

Odsúdená sa k podanému dovolaniu Ministerky spravodlivosti z 19. septembra 2023 v celom rozsahu

pripája, toto považuje za dôvodné a navrhuje, aby mu dovolací súd vyhovel a rozhodol tak, ako navrhuje ministerstva spravodlivosti v závere podaného dovolania".

Využívajúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku sa k dovolaniu podanému ministerkou spravodlivosti vyjadril aj prokurátor, a síce v tom smere, že dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nie je splnený a navrhol dovolanie odmietnuť podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, čo však stanoviskom k takémuto vyjadreniu korigoval generálny prokurátor Slovenskej republiky prostredníctvom svojho námestníka, ktorý ho naopak považoval za dôvodné.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, ktoré v čase rozhodovania dovolacieho súdu už právne neexistuje, teda (per analogiam) možno skonštatovať, že dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

V čase podania dovolania podala ministerka spravodlivosti dovolanie voči rozhodnutiu (trestnému rozkazu), voči ktorému bolo dovolanie podľa § 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného poriadku prípustné a podala ho z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Následne bolo zistené, že trestný rozkaz Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/3/2022, zo 17. januára 2022, voči ktorému podala ministerka spravodlivosti dovolanie, bol zrušený uznesením Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 6Nt/2/2023, z 24. januára 2024, ktorým bola povolená obnova konania (okrem iného aj) v trestnej veci, sp. zn. 2T/3/2022. Následne bolo uznesením Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 6Nt/2/2023, z 26. januára 2024 rozhodnuté o nevzatí obvinenej H. Y. do väzby.

V čase rozhodovania najvyššieho súdu o dovolaní ministerky spravodlivosti bol dovolaním napadnutý trestný rozkaz už zrušený, teda právne neexistovalo rozhodnutie, voči ktorému dovolanie smerovalo.

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon, alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

Podľa § 382 Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak

- a) bolo podané oneskorene,
- b) bolo podané neoprávnenou osobou,
- c) je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371,
- d) nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 372 alebo § 373 ani po postupe podľa § 379 ods. 1,
- e) dovolanie ani po postupe podľa § 379 ods. 1 neobsahuje náležitosti uvedené v § 374 ods. 1 alebo 2,
- f) bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Keďže v čase rozhodovania dovolacieho súdu napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa už právne neexistovalo, nebolo možné ho preskúmať v dovolacom konaní. V danej veci nastal analogicky stav, akoby bolo dovolanie podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Preto najvyšší súd dovolanie s poukazom na ustanovenie § 382 písm. f) odmietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.